

ШАБЛОНИ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ.

Вимоги до написання

Актуальність теми. Актуальність означає важливість, практичну значущість розглядуваної проблеми. Методична розробка може претендувати на той чи інший ступінь актуальності тільки тоді, коли її тема відповідає сучасним потребам, а питання, що розкриваються в роботі, важливі для організації навчально-виховної роботи.

Достатній теоретичний рівень. Ця вимога означає, що автор повинен розкрити тему на сучасному рівні розвитку відповідної науки: достатньо повно розкрити основні поняття і терміни, що стосуються проблеми, включити у зміст матеріалу тільки об'єктивні факти і реальні практичні приклади; систематизувати та проаналізувати різні думки і підходи, сформулювати власну точку зору на розглядувану проблему.

Дослідницький характер. У роботі повинні міститись елементи дослідження: вивчення достатньої кількості опублікованих джерел (книг, статей, розробок) з даної теми.

Зміст та практичне застосування. Матеріал роботи повинен викладатися послідовно, логічно взаємопов'язувати окремі частини, повністю розкрити тему роботи. На основі аналізу та узагальнень висловити пропозиції щодо практичного застосування даної розробки, спрогнозувати результат.

Відповідність навчальним програмам. При написанні методичної розробки необхідно керуватися такою вимогою: відповідність матеріалу навчальним програмам щодо структури, обсягу і змісту. Нові знання, уміння та навички мають базуватися на раніше засвоєних та набутих.

Грамотність і естетичність оформлення. Це важлива вимога до методичної розробки, що підвищить її якість. Робота повинна бути написана українською мовою, без граматичних та стилістичних помилок. Необхідно дотримуватися правил цитування, оформлення списку використаної літератури

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Посібник — видання, спрямоване допомогти в практичній діяльності або в оволодінні навчальною дисципліною.

Підручник – основне навчальне видання із систематизованим викладом дисципліни, що відповідає офіційно затвердженій навчальній програмі.

Навчальний посібник – навчальне видання, яке доповнює або частково замінює підручник у викладі навчального матеріалу з певного предмета, курсу, дисципліни або окремого його підрозділу.

Навчально-наочний посібник – навчальне образотворче видання матеріалів, які містять ілюстративно-наочні матеріали, що сприяють вивченню і викладанню дисципліни, засвоєнню їх змісту.

Навчально-методичний посібник – навчальне видання з методики викладання навчальної дисципліни, яке, окрім викладу навчального матеріалу, містить методичні вказівки і рекомендації щодо викладання дисципліни або організації самостійної роботи студентів, розвитку і виховання особистості.

Інформаційно-методичний збірник — це, як правило, брошуроване видання, що призначене надати інструктивно-методичну допомогу в практичній діяльності педагогічним працівникам, а також інформувати їх про новітні освітні технології.

Методичний вісник — брошуроване видання, що містить методичні матеріали з окремих навчальних предметів, методичні рекомендації щодо планування та організації навчально-виховного процесу.

Реферат (від латинського *refere* — доповідати, повідомляти) стислий виклад у письмовій формі змісту певного питання, навчально-виховної чи методичної проблеми, наукове, аналітичне дослідження актуальних напрямів розвитку сучасної освіти, методики викладання, інноваційних педагогічних технологій, засноване на огляді відповідної літератури та інших джерел.

Оглядовий реферат — педагог готує на основі ґрунтовного огляду кількох літературних джерел, об'єднаних певною тематикою.

Хрестоматія — навчальне видання літературно-художніх, історичних, наукових, мистецьких чи інших творів або їх частин, які є об'єктом вивчення певної навчальної дисципліни або виховання особистості відповідно до офіційно затвердженої навчальної програми (різновид — книга для читання).

Словник для студентів — довідкове видання упорядкованого переліку мовних одиниць (слова, словосполучення, фрази, терміни, поняття, знаки, імена тощо), доповнених відповідними довідковими даними.

Енциклопедія — навчальне видання довідкового характеру, яке містить упорядкований перелік відомостей, сукупність наукових знань з широкого кола питань. Популярність викладу, розрахована на широке коло читачів, має поєднуватися з чіткістю та логікою викладання матеріалу, без авторського тлумачення. Неприпустиме недбале, наближене, однобічне висвітлення явищ і фактів. Цим енциклопедії відрізняються від інших видів видань, у яких такі матеріали можуть наводитися в авторській концепції. Мові енциклопедії властиві стислість, чіткість, лаконічність формулювань, уникнення вузькофахових термінів, професійних жаргонізмів, розмовних і просторічних слів, вставних слів і зворотів, емоційно забарвлених оцінок, надмірної кількості скорочень.

Довідник — навчальне видання довідкового характеру, яке містить упорядкований предметний матеріал, узагальнені, стислі відомості з певних галузей науки, професій тощо.

Практикум — навчальне видання практичних завдань і вправ, що сприяють засвоєнню набутих знань, умінь і навичок, їх систематизації та узагальненню, перевірці якості їх засвоєння (різновиди — збірник задач і вправ, тестові завдання, збірники текстів диктантів і переказів, інструкції до лабораторних і практичних робіт, робочі зошити, дидактичні матеріали).

Методична розробка — це посібник для викладачів чи студентів, в якому розкривається методика тих чи інших процесів у навчанні, а також методи, прийоми, які сприяють досягненню в роботі кращих наслідків. Методрозробка — це не констатація фактів, а пропозиції, як необхідно і як краще здійснити ту чи іншу дію в навчально-виховному процесі.

Методичні рекомендації — навчальне видання для студентів з методики засвоєння навчальної дисципліни.

Тексти лекцій — навчальне видання, яке містить повний виклад лекційного матеріалу до затвердженої навчальної дисципліни (всіх лекцій або змістового блоку).

Стаття як твір передбачає детальне висвітлення педагогічної теми, ідеї чи питання й містить елементи аналізу.

Оглядова стаття — публікація, що містить вільну характеристику, аналіз й оцінку стану педагогічної науки й практики за визначений період.

Наукова стаття — вид оперативної публікації про нові дослідження з конкретної тематики.

Доповідь — письмовий виклад розгорнутої усної форми виступу. Доповіді повідомляються учасникам зібрання з метою залучення до дискусій і обговорення викладеного матеріалу.

Рецензія є найпоширенішою формою науково-художньої критики твору, що відмінна аналітико-оціночним характером.

Анотація — стисла характеристика змісту статті, праці, іншого видання, у якій викладено найголовніші висновки роботи, визначено їх цільове призначення.

Альбом – книжкове або комплектне аркушеве образотворче видання

Атлас – альбом зображень різних об'єктів (карти, креслення, малюнки та ін.), що пропонується з метою навчання або практичного виконання.

Педагогічний програмний засіб – програмна продукція, яка використовується у комп'ютеризованих системах освіти як засіб навчання чи виховання студентів.

Навчально-методичний комплекс – навчальне видання на допомогу студентам у навчанні з викладом основного змісту та завдань лекційних і практичних занять.

Робоча навчальна програма – нормативний документ вищого навчального закладу, що містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного та підсумкового контролю.

Навчальна програма – навчальне видання, яке визначає зміст, обсяг і вимоги до вивчення певного навчального предмета, курсу, дисципліни, розвитку і виховання особистості відповідно до вимог державних стандартів освіти та навчальних планів.

Методична розробка – це посібник, що розкриває форми, засоби, методи навчання, елементи сучасних педагогічних технологій або самі технології про навчання та виховання стосовно конкретної теми уроку, теми навчальної програми, викладання курсу в цілому, практичного спрямування. Методична розробка повинна містити **конкретні матеріали**, які може використовувати педагог у своїй роботі (картки, завдання, зразки робіт, розробки серії планів уроків за визначеною темою, інструкції для проведення практичних, лабораторних робіт, картки - схеми, тести, різнорівневі завдання тощо)

Перед початком роботи з написання методичної розробки необхідно чітко визначити її мету.

Мета методичних розробок – підвищення педагогічної майстерності самого автора розробки. Це досягається завдяки тому, що в процесі її створення педагогам доводиться згадувати основні положення курсу педагогіки через призму практичного використання до заняття, вивчати методичну літературу, бажання автора методичної розробки поділитися своїм педагогічним досвідом з колегами.

При написанні методичної розробки автори мають керуватися такими критеріями:

актуальність і перспективність — наявність освітньої проблеми, складність та актуальність якої відповідає навчальним запитам, життєвим потребам, інтересам учасників проекту; можливість практичного використання розробки іншими психологами при організації науково-дослідницької діяльності учнів;

достатній теоретичний рівень та дослідницький характер — тема розробки має бути розглянута на сучасному рівні розвитку відповідної науки. У роботі мають бути представлені елементи дослідження (якщо робота над проблемою ведеться більше, ніж 2 роки), достатня кількість джерел;

новизна та прогресивність — внесення нових, оригінальних елементів в організацію педагогічного процесу, ефективне застосування прогресивних моделей організації навчання, виховання, розвитку особистості, застосування інноваційних методів, способів педагогічної діяльності;

відповідність віковим особливостям аудиторії — відповідність матеріалу програмам;

результативність і дієвість — стабільно високий рівень розвитку та освіченості учасників проекту, суттєві позитивні зрушення у сформованості основних компетенцій (як кінцевий результат роботи над проблемою);

практичне застосування — наявність аналізу та узагальнень щодо пропозицій практичного застосування даної розробки, спрогнозованості результату.

Методична розробка може являти собою:

- розробку серії занять з визначеної теми;
- розробку теми програми;
- розробку приватної (авторської) методики викладання предмета;
- розробку загальної методики викладання предметів;
- розробку нових форм, методів або засобів навчання і виховання;
- методичні розробки, пов'язані зі зміною матеріально-технічних умов викладання предмета.

До методичної розробки пред'являються досить серйозні вимоги. Тому, перш ніж приступити до її написання необхідно:

- Ретельно підійти до вибору теми розробки. Тема повинна бути актуальною, відомою педагогу, по даній темі у педагога повинен бути накопичений певний досвід.
- Визначити мету методичної розробки.
- Уважно вивчити літературу, методичні посібники, позитивний досвід з обраної теми.
- Скласти план і визначити структуру методичної розробки.
- Визначити напрями майбутньої роботи.

Вимоги до методичної розробки:

1. Зміст методичної розробки має чітко відповідати темі та меті.

2. Зміст методичної розробки має бути таким, щоб педагоги могли отримати відомості про найбільш раціональну організацію навчального процесу, ефективність методів і методичних прийомів, формах викладання навчального матеріалу, застосування сучасних технічних та інформаційних засобів навчання.

3. Авторські (приватні) методики не повинні повторювати зміст підручників та навчальних програм, описувати досліджувані явища та технічні об'єкти, висвітлювати питання, викладені в загальнопедагогічній літературі.

4. Матеріал повинен бути систематизований, викладений максимально просто та чітко.

5. Мова методичної розробки повинна бути чіткою, лаконічною, грамотною, переконливою. Застосовувана термінологія повинна відповідати педагогічному тезаурусу.

6. Рекомендовані методи, методичні прийоми, форми та засоби навчання повинні підкріплюватися посиланнями на свій педагогічний досвід.

7. Методична розробка повинна враховувати конкретні матеріально-технічні умови здійснення навчально-виховного процесу.

8. Орієнтувати організацію навчального процесу в напрямі широкого застосування активних форм і методів навчання.

9. Методична розробка повинна розкривати питання «Як навчати».

10. Повинна містити **конкретні матеріали**, які може використовувати педагог у своїй роботі (*картки, завдання, зразки робіт, плани занять, інструкції для проведення практичних, лабораторних робіт, картки - схеми, тести, різнорівневі завдання тощо*)

Структура методичної розробки

Загальна структура:

1. Анотація.
2. Зміст.
3. Вступ.
4. Основна частина.
5. Висновок.
6. Список використаних джерел.
7. Додатки.

У анотації (3-4 речення) коротко вказується якій проблемі присвячується методична розробка, які питання розкриває, кому може бути корисна.

Зміст або тематичний план. (*додаток 4*)

У вступі (1-2 сторінки) розкривається актуальність даної роботи, тобто автор відповідає на питання, чому він вибрав цю тему і яке її місце в змісті освіти; розкриваються тема розробки, її теоретичні основи, конкретизуються мета й основні завдання, пояснюється, на кого розрахована розробка, як вона співвідноситься з навчальним процесом тощо.

Основна частина, яка за змістом має відповідати темі, підпорядковуватися основній меті та завданням, містити опис методики викладання навчального матеріалу. В основній частині вказується специфіка використання розробки в залежності від віку студентів, умов навчального закладу, підготовки педагогів; подаються рекомендації щодо її найбільш ефективного використання в залежності від матеріалу, умов, етапу організації дослідницької діяльності. Основна частина складається з чотирьох розділів: теоретичний, дослідницький, профілактичний (корекційні проекти тощо) та рекомендації всім учасникам навчально-виховного процесу (студенти, педагоги, батьки) з розглянутого питання.

Висновки містять результати власного досвіду роботи, рекомендації щодо практичного використання методичної розробки іншими педагогами, можливостей роботи за даною методикою в різних умовах.

Список використаних джерел/літератури – це перелік усіх використаних джерел як літературних, так і електронних. Список використаних джерел повинен містити 10-15 назв. Якщо розробка носить тільки практичний характер, що не вимагає теоретичних посилань, то список використаних джерел можна опустити.

При використанні в тексті роботи фактів, цитат, висловлювань автор зобов'язаний вказати, звідки взяті ті чи інші дані. Посилання на джерела даються не тільки в тому випадку, коли текст приводиться в лапках, але навіть у випадку, коли переповідаються думки, запозичення фактичних даних. Посилатись потрібно на першоджерела, цитування по інших виданнях не рекомендується.

В переліку використаної літератури вказують: прізвище автора, ініціали, місце видання, назва видавництва, рік видання, кількість сторінок.

Якщо вказується стаття, опублікована в журналі, то після назви статті вказують назву журналу, рік видання, номер і сторінку. Коли ж посилання дається на газету, то вказують статтю, назву газети, рік, число і місяць.

В перелік літератури включаються тільки ті роботи, які цитувались чи використовувались в роботі.

У додатках наводяться довідково-інформаційний матеріал (таблиці, ілюстрації, схеми тощо), а також переліки тем дослідницьких робіт у наукових галузях, що розглядаються, орієнтовні форми вимог до проведення досліджень, приклади оформлення їх результатів, протоколів тощо.

Структура методичної розробки (теоретичне заняття).

В основній частині можна виділити наступні розділи:

- Методичне обґрунтування теми.
- Методичні рекомендації з проведення заняття.
- План заняття.
- Дидактичний матеріал до заняття (можна не виділяти у вигляді додатків).
- Список літератури (джерел) для студентів.
- Список літератури для педагогів.

Рекомендований план заняття:

1. Тема програми.
2. Тема заняття.
3. Аудиторія.
4. Тип заняття.
5. Вид заняття.
6. Мета методична.
7. Цілі освіти (навчання, виховання, розвитку).
8. Матеріально-технічне забезпечення заняття.
9. Міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язку.
10. Тривалість заняття.

Орієнтовні показники для оцінювання методичної розробки

Рівень	Критерії/ Показники оцінювання
Актуальність	
Нижче від середнього	Обрана тема є актуальною лише в межах навчального закладу, у якому працює автор, про що зазначається в роботі. Тема представляє локальні інтереси й свідчить про те, що автор недостатньо обізнаний із пріоритетними напрямками розвитку даної освітньої галузі чи освітньої системи регіону
Середній	Проблема, висвітлена в методичній розробці, є актуальною для розвитку освітньої системи регіону, значимою для підвищення ефективності навчально-виховного процесу конкретного навчального закладу, проте автору не вдалося повною мірою відобразити це в роботі

Високий	Актуальність обраної теми є очевидною. Проблема, спосіб розв'язання якої представлено в матеріалах, спрямована на розвиток локальної освітньої системи, відображає регіональну освітню специфіку. Автор демонструє теоретичну обізнаність зі способами розв'язання проблеми, вдало підкреслює актуальність і доводить її значимість
Теоретична обґрунтованість	
Нижче від середнього	У розробці представлені результати практичного дослідження автора без належного теоретичного обґрунтування, що знижує рівень теоретичного осмислення проблеми. Автор орієнтується в існуючих публікаціях, дотичних до проблеми, проте далеко не всі викладені позиції стосуються предмета розгляду
Середній	Узято до уваги праці окремих науковців, наведено приклади розв'язання даної проблеми практиками, проте в списку літератури здебільшого відсутні реквізити використаних теоретичних джерел. Автор демонструє обізнаність в існуючих публікаціях з обраної теми, але за наявності авторської позиції спосіб викладу теоретичного обґрунтування має реферативний характер
Високий	У процесі розроблення авторських матеріалів творчо використано науково-педагогічну й методичну літературу, перелік якої наведено в рубриці «Література». Виклад теоретичного обґрунтування здійснено грамотно, з дотриманням наукового стилю У роботі відстежується авторська позиція
Практична спрямованість	
Нижче від середнього	Проблема, представлена в розробці, має вузьке практичне спрямування, становить інтерес для педагогів конкретного навчального закладу або конкретної спеціальності за наявності певних умов
Середній	Представлена методична розробка може становити інтерес для освітян району (міста), області, проте перенесення ідеї в нову освітню практику є складною через недостатній опис технології впровадження
Високий	Представлена методична розробка становить інтерес для освітян району (міста), області, має достатнє теоретичне підґрунтя й описану технологію реалізації. Розробка містить методичні рекомендації або поради щодо реалізації ідеї в нових умовах
Результативність роботи	
Нижче від середнього	У роботі представлені результати, які характеризують якісні та (або) кількісні зміни в освітній системі (навчально-виховному процесі) конкретного навчального закладу. Відсутній розгорнутий опис отриманих результатів, їх залежність від упровадження ідеї, представленої в методичній розробці

Середній	Результативність описана за допомогою основних показників, що свідчать про кількісні та якісні зміни в освітній практиці. Успіх використання методичної розробки в практичній діяльності є періодичним, наведені окремі підтверджуючі факти
Високий	Простежується стійкий успіх у реалізації ідеї, що підтверджується системою фактів. Результативність описана за основними її показниками, які свідчать про значні якісні та кількісні зміни в системі роботи педагога. Обґрунтовано залежність одержаних результатів від запропонованих оптимальних шляхів запровадження ідеї
Перспективність	
Нижче від середнього	Перспективність реалізації даної проблеми вбачається тільки в межах конкретного досвіду, оскільки представлена тема не складатиме особливого інтересу для розвитку науки й удосконалення практики. Вона є достатньо осмисленою й широко впроваджуваною
Середній	Представлені матеріали забезпечують суттєвий внесок у розвиток педагогічної теорії, підвищення ефективності практичної роботи. Проте автором не деталізується перспектива розв'язання цієї проблеми
Високий	Розв'язання поставлених у проекті цілей і завдань може призвести до появи принципово нових теоретичних підходів або нових зразків практики. Автором спроектовано подальше розгортання ідеї
Методична грамотність (правильність оформлення)	
Нижче від середнього	Методична розробка потребує значного доопрацювання, оскільки створена без дотримання відповідних рекомендацій, теоретична й практичні частини не (мало) пов'язані між собою, робота містить недоліки технічні, мовні, змістові тощо
Середній	Робота оформлена з дотриманням чинних рекомендацій або як проект з оригінальною структурою, проте окремі компоненти потребують доопрацювання, редагування назви, виправлення технічних, мовних, змістових помилок, деталізація змісту, доповнення практичними матеріалами в додатках, вилучення зайвого матеріалу, що не стосується даної проблеми тощо
Високий	У роботі на належному рівні представлені всі рекомендовані компоненти, супровідні документи, опис досвіду, який містить теоретичне осмислення проблеми та практичні матеріали, ілюстровані додатками. Розробка має оригінальну структуру, у якій ілюстративно й системно представлено методичну проблему

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Вижницький фаховий коледж мистецтв та дизайну імені Василя Шкребляка

Методична розробка

Інноваційні педагогічні технології підготовки фахівців (на прикладі проектної діяльності)

Викладач: ПП

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША НА ЗВОРОТІ

Укладач:

Рецензент:

Скрипник М.І. - кандидат педагогічних наук, доцент Університету менеджменту освіти НАПН України

Інноваційні педагогічні технології підготовки фахівців (на прикладі проектної діяльності). Методична розробка. - 2023. - 29с.

Система вищої освіти України покликана забезпечити організацію навчально-виховного процесу з підготовки освічених, висококваліфікованих спеціалістів. Одним із компонентів ступеневої освіти виступають вищі навчальні заклади I-II рівнів акредитації, що традиційно здійснюють як професійну, так і загальноосвітню підготовку спеціалістів в галузі мистецтва.

В методичній розробці розглядається метод проектної діяльності як альтернативна технологія, яка протиставляється класно-урочній системі, при якій не даються готові знання, а використовується технологія захисту індивідуальних проектів.

Методична розробка буде корисна викладачам коледжу.

Розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії _____ дисциплін

Протокол № _____ від _____ 2023р.

Г олова циклової комісії

Розглянуто і схвалено на засіданні методичної ради

Протокол № _____ від _____ 2023р.

Г олова методичної ради